

Rimóczi László

Gyúrónadrágtól a surmológiáig

Uj Péter tehetséges kételkedő, aki már elég régóta tisztában van saját kvalitásaival, igazi közhelygyilkos és önmagát felvállaló szóbűvész. A berögzült sémák, a fanatizmus és a kósza ideológiák kritikusa. Stílusa, kitartása, a webszlangben való jártassága valódi és szükséges vérfrissítés a lassan megzápulni készülő és elszarusodásnak induló hazai újságírásnak. Felrázza és élővé teszi a szakmát, az olvasót pedig partnernek, szellemi cimborának tekinti, nem pusztá kattintásnak.

Egyetlen hazai online médiafogyasztónak sem kell bemutatni Uj Pétert, de akinek mégsem mond sokat a neve, nyugodtan kezdheti az ismerkedést a jelen kötettel, publikációs gyűjteménnyel, melyben a szerző szépirodalmi eszközökkel, találó paródiával vagy groteszk látásmóddal lázad az egyhangúság ellen, mert vannak élethelyzetek manapság, amelyeket már csak groteszk stílusban lehet hüén visszaadni. A humor, a posztmodern sem áll távol tőle. Bármilyen stílust is választ, a szöveg ízléses és befogadható marad.

Sokan úgy vélik, hogy manapság már bárki tud írni, csak kell hozzá egy jó szerkesztő, aki majd kimossa a sárból az aranyat, ha nincs, értelmet *szuszakol* bele, és kihozza belőle mindazt, amit tudni, érteni kell. Nincs rossz szerző, legfeljebb csak rossz szerkesztő. A weben vibráló olvasnivalók kínálata pedig igen széles, és napról napra gyarapodik: a blogok meg az online magazinok ontják a szövegeket – betűkkel el vagyunk látva, már csak olvasó kell. De ennyi olvasó nincs.

Mindig kell valaki, aki karakánmód – vagy legalábbis egy buldózer gyengédségével – kimondja helyettünk a lényeket, olyan émelyítő aprólékossággal, olyan velősen, ahogy mi nem tudnánk, vagy nem mernénk. Miközben tömör, ugyanakkor szédítő sebességű szövegeit fürkészi az Olvasó, általuk többnek, érdekesebbnek érzi magát, ezért Uj Péter közhangulat-javító küldetése legalább annyira vitathatatlan, mint irodalmi szerepe. Egyetlen hétköznapi kult-aprótság sem kerüli el figyelmét:

„Alig húsz éve volt, és jól éreztem, hogy ezt a jelenséget rögzíteni kell: lám, nyoma sem maradt. Nincs az a fejlődésben lemaradt, hátrányos helyzetű utcagyerek, aki megpróbálna ma laserpointerrel menőzni. Hoppá: laserpointer. Ma már tudom a nevét. Akkoriban még nem is volt neki, laserpointernek senki sem hívta, az biztos. És az is, hogy akkoriban senki nem használta arra, amire kitalálták: prezentációkat mutogatni. (Nem is nagyon prezentáltak még senki. Nehéz elképzelni. Hogy maradhattunk életben, hogyan működhetett a társadalom PowerPoint-prezentációk és laptopra kötött projektorok nélkül?)”

A hazai netes újságírás szöveggyártó palettáján a *bérríró* és a *véríró* – bár két különböző fajról van szó – jól megférnek egymás mellett. A *véríró* saját vénából – vagy artériából – dolgozik, van mondanivalója, kényszeresen muszáj írnia, nem tud nem írni, mert túl sokat érzel a világból ahhoz, hogy csak úgy elengedje, vagy magában tartsa véleményét. És ha mindehhez némi szójáték szükséges, a magyar nyelv rugalmassága hálás alapanyag. A *bérríró* mindennek az ellentéte, és még azt is hozzátehetjük, hogy utálja, amit csinál, és a megfelelő honoráriumért bármilyen párt, cég vagy érdekszövetség zászlaja alatt hajlandó „megcsillogtatni tehetségét”.

Uj Péter korábbi írásainak válogatását olvasva az a benyomásunk, hogy egyéni, húsba vágó őszinteséggel kimondott időutazás szemlélői vagyunk. A véleményszabadságot kihasználó, vezéregyéniségnek is beillő szerző odamondogató írásai nemcsak tanulságosak, de szórakoztatóak is. A profitpolitikusok szerencsétlen elszólásaival, a szervezett bűnözéssel vagy a korrupcióval kapcsolatban ugyanolyan hétköznapi józansággal foglal állást, akár egy tusfürdődoboz hátára írt hangulatfestő-kedvcsináló promószöveg esetében:

„Az elég világosan kiderülhetett, hogy nagy rajongója és kényszerű fogyasztója is vagyok a hazai bullshitipar termékeinek. Újságíróként, szerkesztőként, főszerkesztőként a napi bullshitfogyasztásom sokszorosan meghaladja az átlagpolgárét. E-mail-címem el van mentve a magyar bullshitipar összes, fontos termelőegységénél: kommunikációs ügynökségeknél, péereceknél, sajtóosztályokon, és nekik csak egy gombnyomás (SEND) küldeni a legújabb terméket, valami nyelvi rémálmot, ami idiotisztikus péerfordulatokba csomagolva próbálna megetetni velem valami baromságot. Sokáig úgy gondoltam, hogy a bullshitipar szakmai csúcsa a tusfürdőhátcímke-szövegíró lehet. Nincs az a motivációs coach, az az auralátó védikus csakramasször, aki képes lenne annyi zagyvaságot kitalálni, mint amit egy jobb tusfürdő háttára álmodik a tusfürdőhátcímke-szövegíró. Azzal együtt, hogy mindig kiakadok, hisztizek, verem magam folyton a bullshiteken, tulajdonképpen hálás is vagyok a magyar (és nemzetközi) bullshitiparnak, hiszen folyamatos és megbízható minőségű alapanyag-ellátást biztosítottak a glosszáimhoz.”

Az éber és éleslátású szerző bátor futamai, irigylésre méltó szabadságeszménye hamar befogadó közegre talál a portálok egysíkú, ömlesztett, reklámfelületekkel tarkított cikkei között, miközben a tartalomszolgák teszik a dolgukat, és lapos, jellegtelen írásokat zúdítanak a tisztelt olvasó fejére, akinek az az érzése támad, hogy ezeket valószínűleg iskolában, egyetemen tanítják, vagy mintha ugyanaz a szoftver gyártotta volna le őket. Olyan korban, ahol az írott szó elvesztette súlyát, misztikumát, és bármelyik patinás újság bármikor megszűnhet, nehéz gerincesnek megmaradni, az írott szó becsületét megtartani.

A kötetből számos érdekességet is megtudhatunk a szerzőről, gyereknevelési elveiről ugyanúgy, mint egyedi világnézetéről és munkamódszereiről, robbanós Mercikről, szívödöglesztő gyúró-nadrágokról és a surmológiáról. Hasznos olvasmány kezdő újságíróknak, de azoknak is, akik belefáradtak a lényegkerülő, udvariaskodó érdek-zsurnalisztikába.